

HANNU VANHANEN

Marja Kanervo muokkaa teoksissaan tilaa ja pintaa moniulotteisesti sekä voimakkaan visuaalisesti. Tavoitteena on vuorovaikutuksen luominen taiteen katsojan kanssa.

Installaatio, Kiasma, 2013.

Pinnan alle kaivautuja

Marja Kanervo saapuu haastateltavaksi polkupyörällä.

– Hankin pyörän Tori.fistä. Minulle kaikenlaiset kirpputorit ovat tuttuja.

Taiteen tekeminen on etsimistä ja löytämistä. Astumme sisään nuorten suosimaan Rovakadun trendibaariin, jossa voi rauhassa istua ja jutella.

Kanervon taiteessa teoksen pinta ei ole yksiulotteinen. Hänen teoksensa syntyvät pintaa raaputtamalla ja hiomalla kuin sipulia kuorimalla.

– Se on peitetyn – näkyvän ja näkymättömän – prosessointia.

Toisaalta Kanervo luo tilateoksiin uusia kerroksia kiertämällä ja yhdistelemällä erilaisia materiaaleja.

Vaikka Marja Kanervo aloitti taidemaalarina, hän halusi jo opiskeluaikana irti kaksiulotteisuudesta. Suurin osa hänen nykytöistään on 3D-teoksia: installaatioita, tila- ja ympäristötaidetta.

Pinta on joskus liian arvokasta taiteelle. Kanervo suunnitteli residenssinäyttelyä Rovaniemen Arktikummin Galleria Valoon, mutta ei saanut lupaa siirtää Kiasmassa 2013 näytteillä ollutta suurikokoista osista rakentuvaa höyhenöljyryijyä gallerian seinälle. Seinän eteen olisi pitänyt rakentaa ”feikkiseinä”, jonka kustannukset olisivat nousseet liian suuriksi.

Residenssi positiivinen epämukavuusalue

– En pidä Rovaniemellä näyttelyä, mutta Jenni ja Antti Wihurin rahaston residenssitaiteilijana työskentelen täällä kolme kuukautta. Tarvitsen tuoreita ajatuksia varten uusia ympäristöjä. Rovaniemi sopii siihen mainiosti. Odotin ensin, että täällä on pelottavan pimeää, mutta täällähän on ollut pelottavan valoisaa ja aurinkoista. Olin 1980-luvun alussa töissä kalatehtaalla Norjassa. Siitä jäi mieleeni pohjoinen valo, ja sen kesän jälkeen en ole syönyt kalapullia.

– Residenssi on positiivinen epämukavuusalue, oli se sitten Villa Lante, New York tai Rovaniemi. Pystyn keskittymään täysillä työhöni, koska olen yksin. Tällä hetkellä minua mietityttää kodittomuus, eri muodoissaan. Yritän löytää tavan käsitellä aihetta.

– Kierrätän teoksiani hyvin harvoin eri näyttelytiloissa. Yleensä ne ovat johonkin paikkaan sidottuja. Tila on kaiken lähtökohhta. Julkisen teoksen tilaaja antaa tarkat raamit työlleni, mutta sen jälkeen on minun vuoroni.

Kahden kiven kohtaaminen

Kanervo teki Suomenlinnaan paljon palautetta saaneen ympäristötaideteoksen, joka käsittelee Suomen sisällissodan aikaa 1917–18. Lopputuloksena on kahden kiven kohtaaminen, joista toinen on hiottu ja toinen hiomaton. Niiden välissä kulkee vesi. Vaikka teos näyttää kuin ikänsä paikallaan olleelta ja luonnolliselta, niin teoksen valmistaminen vaati maan täydellisen mylläämisen ja vesikoneiston rakentamisen maanpinnan alle.

Suomalainen taidekritiikki on varsinkin lehdissä näivettynyt lähes olemattomaksi.

– Turhauttavaa, kun ei saa palautetta. Oli se sitten positiivista tai negatiivista. Teos on onnistunut silloin, kun siinä on myös tasoja, joita et itse pysty selittämään.

– Tein Ouluun tilateoksen, jonka kasviosio supistui supistumistaan kompromissien seurauksena. Hämmennyin ensin, kun paikallisen taidemuseon johtaja kommentoi asiaa suorasanaisesti. Hän oli kuitenkin oikeassa.

Helsingin keskeiset taidemuseot ovat remontissa ja Guggenheimin museohanke jatkaa outoa matkaansa. Marjalla on ollut suuria teoksia mm. New Yorkissa, Tokiossa ja Pariisissa, usein muissa tiloissa kuin museoissa.

– Minusta joissakin taidemuseoissa korostuu liikaa itse rakennus ja sen näyttävyys. Eikö tärkeintä ole kuitenkin itse taide. Minulle merkitsee eniten se, että saan aikaan voimakkaan vuorovaikutussuhteen katsojien kanssa. Yksinkertainen näyttelytila edesauttaa sitä.

Taideteoksessa ajatus on tärkein, mutta teoksen ei tarvitse kestää ikuisesti. Tosin julkisia teoksia, kuten pysyväksi tehtyä Suomenlinnan kivivesi-installaatiota on put-sattava, jotta se ei sammaloidu. Joskus teoksia on käytävä korjaamassakin.

Aggressiivista mutta nöyrää

Suomalainen luonto ja kaupunkiympäristö ovat ilmastonsa vuoksi vaativia ympäristötaiteilijalle. Pysyviä teok-

sia varten täytyy ottaa huomioon paitsi maan pinnalla tapahtuvat asiat, myös pinnan alle levittäytyvä kaupunki.

– Haluan tehdä itse mahdollisimman paljon omin käsin. Teoksen valmistuttua olen usein fyysisesti uupunut.

– Aion kertoa ja näyttää Rovaniemen taideopiskelijoille videon siitä, kuinka teokseni syntyvät. Siihen voi tustua myös sivustollani netissä (<http://marjakanervo.com/video.html>).

Without title -videossa Marja käyttää räälläkkää. Hän tekee seinään kuviota. Klassinen musiikki vie tilan kokemuksen sakraliksi. Videon lopussa hiontapölypilvi laskeutuu.

Porin taidemuseon Marja Kanervon installatiota dokumentoivassa julkaisussa *No name* (2003) Antti Saarela nostaa esiin John Peter Nilssonin näkemyksen Kanervon taiteen väkivaltaisuudesta, vaikka samalla hän kuvaa Kanervoa taiteilijana vaatimattomaksi ja nöyräksi. Kanervon työt ja työtavat ovat tosiaankin aggressiivisia, sillä ne eivät kunnioita perinteistä galleriataidetta eivätkä ne ole galleriasistejä. Kun Kanervo on raaputtanut jättiläiskokoiset sanat gallerian seinällä, niin lattia on täynnä seinästä irronnutta materiaalia.

Kun haastattelu on tehty, niin Marja pukee pipon, hui-vin ja lämpimät kerrokset päälleen. Otan hänestä ikkunan läpi kuvan, joka on täynnä heijastuksia. Pariissa tunnissa aurinko on ehtinyt laskeutua vaarojen taakse ja täydellisen pimeyden estävät vain kaupungin valot. ●

Ulkoasu ja taitto: Irma Varrio

(Yllä ja alla) Installaatio, Venetsia, San Ludovicon kappeli, 2003.

Installatio, Kiasma, 2013.

